

методичної роботи на діагностичній основі, врахування освітніх потреб конкретних педагогічних працівників; здійснення диференціації в підході до вибору форм, і змісту методичної роботи, врахування якісного складу педагогічних працівників та їхньої професійної компетентності; створення дієвого освітнього інформаційного середовища навчального закладу; формування позитивної мотивації до методичної роботи.

Результати проведеного дослідження не вичерпують усіх аспектів зазначеної проблеми. Перспективи подальших досліджень убачаємо в обґрунтуванні критеріїв ефективності методичної роботи.

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Василенко Н.В. Науково-методична робота в школі / Н. В. Василенко. – Х.: Вид. група «Основа», 2013. – 176 с.
2. Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Жерносек І.П. Організація науково-методичної роботи в школі. 2-ге вид., доповнене / І. П. Жерносек. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 128 с.
4. Жерносек І. П. Формування управлінської науково-методичної культури керівника ЗНЗ / І. П. Жерносек. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 192 с.
5. Половенко О. Аналітична діяльність методиста / О. Половенко, А. Постельняк // Методист. – 2012. – № 1, с. 17–20.
6. Поташник М. М. Управление профессиональным ростом учителя в современной школе. методическое пособие / М. М. Поташник. – М.: Центр педагогического образования, 2009. – 448 с.

7. Тевлін Б. Контрольно-аналітична діяльність керівника школи / Б.Тевлін. – Х.: Основа, 2006. – 192 с.
8. Темченко О. В. Науково-методична робота як засіб формування професійної позиції вчителя / О. В. Темченко. — Х.: Вид. група «Основа», 2010. — 128 с. — (Бібліотека журналу «Управління школою»; Вип. 2 (86).

BIBLIOGRAFIYA

1. Vasilenko N.V. Naukovo-metodichna robota v shkoli / N.V. Vasilenko. – H.: Vid. grupa «Osnova», 2013. – 176 s.
2. Entsiklopediya osviti / [Akad. ped. nauk Ukrainini; golovniy red. V.G. Kremen]. – K.: Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
3. Zhernosek I. P. Organizatsiya naukovo-metodichnoyi roboti v shkoli. 2-ge vid., dopovnene / I.P. Zhernosek . – H.: Vid. grupa «Osnova», 2007. – 128 s.
4. Zhernosek I.P. Formuvannya upravlinskoyi naukovo-metodichnoyi kulturi kerivnika ZNZ / I. P. Zhernosek. – H.:Vid.grupa «Osnova», 2010. – 192 s.
5. Polovenko O. Analtichna diyalnist metodista / O. Polovenko, A. Postelnyak //Metodist.– 2012. – № 1. – S. 17–20.
6. Potashnik M.M. Upravlenie professionalnyim rostom uchitelya v sovremennoy shkole. Metodicheskoe posobie / M.M. Potashnik. – M.: Centr pedagogicheskogo obrazovaniya, 2009. – 448 s.
7. Tevlin B. Kontrolno-analitichna diyalnist kerivnika shkoli / B.Tevlin. – H.: Osнова, 2006. – 192 s.
8. Temchenko O. V. Naukovo-metodichna robota yak zasib formuvannya profesiynoyi pozitsiyi vchitelya / O. V. Temchenko. — H.: Vid. grupa «Osnova», 2010. — 128 s. — (Biblioteka zhurnalu «Upravlinnya shkolyu»; Vip. 2 (86).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Бабенко Тетяна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна культура особистості.

УДК: 378.091.2:785

**КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
ДО ОРКЕСТРОВО-АНСАМБЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Олена ГОРБЕНКО (Кіровоград)

Постановка проблеми. Відповідно до запитів сучасного суспільства значно зростають вимоги до особистості вчителя мистецьких дисциплін, його здатності використовувати набутий професійний досвід у самостійній практичній художньо-творчій діяльності згідно з універсальними загальнолюдськими художньо-естетичними цінностями та світоглядними позиціями, набувати вмінь володіти засобами пізнання себе та навколишнього світу.

Концепція науково-мистецької парадигми спрямована на виховання в особистості ціннісного ставлення до дійсності загалом та мистецтва зокрема, розвиток художньої свідомості й компетентності, здатності до самореалізації, потреби в духовному самовдосконаленні в процесі сприймання та інтерпретації мистецьких творів і практичної художньої діяльності [3, с. 2].

Це положення значно актуалізує проблему фахової підготовки майбутніх учителів музики, які засобами музично-виконавської діяльності впливають на внутрішній світ учнів, розвивають їхні особистісні якості, виявляють творчі здібності, стимулюють потребу в духовному самовдосконаленні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів висвітлені у психолого-педагогічній та науково-методичній літературі. Загальнопедагогічні засади професійної освіти майбутніх учителів висвітлюються у працях І. Беха, І. Зязюна, І. Підласого, М. Фіцули, М. Ярмаченка та ін.; питання специфіки педагогічної діяльності учителів розкриваються в дослідженнях С. Архангельського, В. Галузинського, В. Сластьоніна та ін.; проблеми

професійної підготовки педагогів-музикантів та сучасної теорії мистецької та музично-педагогічної освіти розглядаються у працях О. Олексюк, Л. Масол, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, О. Щолокової та ін.; методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя музики виокремлені в дослідженнях Л. Арчажникової, А. Козир, В. Муцмахера та ін.

Окремі дослідження присвячені проблематиці педагогічного керівництва музичними інструментальними колективами: вокально-інструментальним ансамблем (Б. Брилін, Н. Коваленко, М. Лисенко, І. Шевченко); народно-інструментальним ансамблем (А. Болгарський); дитячим духовим оркестровим колективом (О. Неженський, Я. Сверлюк та ін.); студентським музичним колективом (Г. Бродський, О. Горбенко, І. Маринін, Л. Паньків, Т. Пляченко та ін.); народно-оркестровим колективом (Ю. Бай, Г. Бродський, П. Богонос, О. Ільченко та ін.); аматорським художнім колективом (О. Каргін, Н. Слободяник, М. Соколовський, Ф. Соломонік, В. Чабанний та ін.); самодіяльним естрадним оркестром і ансамблем (О. Большаков, В. Коновалов, В. Кузнецов та ін.).

Мета статті: визначити педагогічні умови, критерії та показники сформованості готовності студентів до здійснення музично-педагогічної діяльності з оркестрово-ансамблевим колективом.

Виклад основного матеріалу. Творча діяльність учителя музичного мистецтва зумовлюється специфікою музично-педагогічної діяльності, яка передбачає наявність художньо-інтерпретаційних умінь, здатності до адекватного відтворення художнього образу і здійснюється в процесі сценічно-публічного виступу. Визначну роль у цьому процесі відіграють музично-виконавський досвід, знання, інтелект, володіння засобами художньої виразності, технікою художнього виконання, багатством асоціативного фонду, емоційною культурою, образністю музичного мислення.

Вивчення стану сформованості оркестрово-ансамблевої компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва в музично-педагогічній практиці дозволяє констатувати, що дана проблема актуалізується як структурний компонент загальної освітньої парадигми, основною метою якої є формування у майбутнього фахівця здатності до самостійного проектування й творчого розв'язання професійних завдань в нових умовах сьогодення.

З огляду на це, важливим є компетентнісний підхід до оркестрово-ансамблевої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, який має ґрунтуватися на впровадженні інтегративних зв'язків між фаховими дисциплінами, в яких предметна галузь співвідноситься з різновидами

інструментально-виконавської діяльності й має на меті вдосконалення художнього мислення, творчого потенціалу на засадах самостійного пошуку, спрямованого на творче самовираження і самоактуалізацію майбутнього вчителя музичного мистецтва. Л. Арчажникова виокремлює такі види музичної діяльності, що пов'язані з інструментальним виконанням: сольний спів, самостійна робота над музичним твором, акомпанування, читання з листа, транспонування, гра в ансамблі, творче музикування [1].

Аналіз стану оркестрово-ансамблевої підготовки майбутніх фахівців дозволив виявити ряд суперечностей, які мають місце в процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, а саме: між сучасними вимогами до професійної підготовки майбутніх фахівців, які мають прагнути до творчого самостійного пошуку, самореалізації й самовираження у різних видах інструментально-виконавської діяльності і традиційним змістом навчання, що спрямований на надання певної сукупності знань та вмінь; між рівнем, що необхідний для успішного здійснення музично-педагогічної діяльності та існуючим рівнем оркестрово-ансамблевої підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва; між необхідністю застосування інноваційних технологій навчання в процесі оркестрово-ансамблевої діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва і наявними педагогічними умовами, формами та методами навчання, що не відповідають сучасним вимогам сьогодення.

Аналіз праць і положень науковців уможливив зробити висновки про те, що особистість учителя музики розвивається, формується й реалізується в процесі художньої інтерпретації і через художню інтерпретацію [4; 6]. Художньо-інтерпретаційний процес пов'язаний з усіма формами залучення особистості до музичної діяльності: виконавство, імпровізація, процес творення, критичне судження [2]. Кожен з видів музично-виконавської діяльності вирізняється за предметом, способами дій. У кожному виді музично-виконавської діяльності на перший план виступає той чи інший компонент узагальненої структури діяльності: ціннісно-мотиваційний, операційно-діяльнісний, контроль-но-оцінювальний [5].

Одним з проявів художньо-інтерпретаційної діяльності є оркестрово-ансамблеве виконання, під час якого у студентів формується художньо-педагогічний досвід. Він виявляється в уміннях методично правильно та цікаво проводити уроки музичного мистецтва та позакласну роботу, художньо-образно виконувати музичні твори, здійснювати художньо-інтерпретаційний аналіз, використовувати метод художніх аналогій (порівняння, доповнення, співставлення).

Проблема підготовки студентів у ВНЗ до оркестрово-ансамблевої діяльності є складною і багатопланою. Критеріями сформованої готовності студентів до роботи з оркестрово-ансамблевим колективом є орієнтація на музично-педагогічну діяльність, оперування психолого-педагогічними та фаховими знаннями в процесі репетиційних занять, усвідомлення специфіки роботи керівника і диригента, вміння вирішувати організаційні і творчі завдання.

Критеріями та показниками готовності студентів до здійснення педагогічної діяльності з оркестрово-ансамблевим колективом визначаємо:

Мотиваційно-пізнавальний критерій, який дає змогу виявити міру мотиваційної спрямованості майбутніх учителів музичного мистецтва.

Показниками цього критерію є: вияв інтересу до своєї професії, здатність бути організатором, керівником і диригентом музичного колективу; розуміння специфіки професійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, керівника колективу; здатність до оцінки і самооцінки.

Когнітивно-операційний критерій, котрий визначає ступінь сформованості професійних знань майбутніх фахівців, спроможність бути керівником оркестрового колективу. Показники: усвідомлення ролі та можливостей керівника в організації колективної творчої діяльності учнів; наявність індивідуально-психологічних якостей та психолого-педагогічних здібностей як керівника музичного колективу; сформованість знань і умінь щодо керівництва оркестровим колективом.

Творчо-діяльнісний критерій, який характеризує рівень засвоєння музичного матеріалу і здатність вивчити його з колективом. Показники: вільне оперування музичним матеріалом; вияв організаторських здібностей, вміння визначати форми та методи репетиційної роботи у конкретній ситуації.

Емоційно-вольовий критерій, що дає змогу визначити здатність майбутнього вчителя музичного мистецтва створювати позитивну атмосферу, емоційно впливати на аудиторію, контролювати власні емоційні почуття (витримка, концентрація й розподіл уваги в процесі музично-творчої роботи), володіти способами та прийомом міжособистісного спілкування.

Ефективність формування готовності студентів до роботи з оркестрово-ансамблевим колективом вимагає створення таких педагогічних умов як забезпечення студентів психолого-педагогічними, методичними та фаховими знаннями щодо специфіки роботи керівника шкільного (дитячого) оркестру; забезпечення дидактично обґрунтованої послідовності навчання та формування навичок педагогічного керівництва дитячим творчим колективом; залучення студентів до науково-

дослідної роботи з проблем дитячого оркестрово-ансамблевого виконавства; залучення студентів до практично-виконавської діяльності упродовж всього терміну навчання.

Слід зазначити, що оркестровий колектив виховує окремо кожного учасника, надає кожному з них можливість реалізувати творчі плани, самовиявитись у власній творчості.

Характерною особливістю професійної діяльності керівника оркестрового колективу є поліфункціональність: тісний зв'язок із соціально-педагогічною діяльністю; добровільність, інтерес та творча зацікавленість.

Основою професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, майбутніх керівників оркестрових колективів і вокально-інструментальних гуртків є психолого-педагогічна і методична підготовка, яка необхідна як керівникові професійного, аматорського, так і дитячого оркестрово-ансамблевого колективу.

Керівник оркестру – це насамперед вчитель, педагог, який здатний розкрити прекрасний світ музичного мистецтва засобами оркестрово-ансамблевого виконання. Тому студенти – майбутні вчителі музичного мистецтва і керівники музично-виконавських колективів мають отримати широко профільну підготовку: знання методики гри на оркестрових інструментах та роботи з дитячим оркестром; знання з історії художньої культури та музичного мистецтва; знання й уміння оркестрового диригування; вміння застосовувати психолого-педагогічні знання на практиці з урахуванням вікових особливостей учасників оркестру та ансамблю.

Висновки. Визначені критерії та показники готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до керівництва оркестрово-ансамблевими колективами у позашкільній діяльності дають можливість виявити рівень спроможності майбутнього вчителя здійснювати оркестрово-ансамблеву діяльність в умовах загальноосвітнього закладу, а також позашкільній роботі, забезпечити цілісність і творчу спрямованість навчально-виховного процесу.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки / Л. Г. Арчажникова. – М.: Просвещение, 1984. – 111 с.
2. Корыхалова Н. П. Проблема объективного и субъективного в музыкальном исполнительстве и её разработка в зарубежной литературе // Музыкальное исполнительство. – Вып. 7. – М., Музыка, 1972. – С. 47–93.
3. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика / Л. М. Масол. – К., 2006. – 432с.
4. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика мистецьких дисциплін: [навч. посіб.] / Падалка Галина Микитівна. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
5. Рубинштейн С. Л. Человек и мир // Проблемы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1973. – С. 223 – 381.
6. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька: навч. посіб. / Оксана Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 358 с.

BIBLIOGRAFIYA

1. Archazhnykova L. H. Professyya – uchytel' muzuky / L. H. Archazhnykova. – M.: Prosveshchenye, 1984. – 111 s.
2. Korukhalova N. P. Problema ob'ektyvnoho i sub'ektyvnoho v muzukal'nom ispolnytel'stve i eë razrabotka v zarubezhnoy lyterature // Muzukal'noe ispolnytel'stvo. – Vup. 7. – M., Muzuka, 1972. – S. 47–93.
3. Masol L. M. Zahal'na mystets'ka osvita: teoriya i praktyka / L. M. Masol. – K., 2006. – 432 s.
4. Padalka H. M. Pedahohika mystetstva: teoriya i metodyka mystets'kykh distsiplin: [navch. posib.] / Padalka Halina Mikitivna. – K.: Osvita Ukrainu, 2008. – 274 s.
5. Rubynshteyn S. L. Chelovek y myr // Problemu obshchei psikhologii / S. L. Rubynshteyn. – M.: Pedahohyka, 1973. – S. 223–381.

6. Rudnyts'ka O. P. Pedahohika zahal'na ta mystets'ka: navch. posib. / Oksana Rudnyts'ka. – Ternopil': Navchal'na knyha – Bohdan, 2005. – 358 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Горбенко Олена Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: інструментально-виконавська компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва

УДК 567. 43. 876

НЕКОТОРЫЕ ВОСПИТАТЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФОТОГРАФИИ В СОЦИАЛЬНОЙ СЕТИ

Владислав ГОСПОДИНОВ (София, Болгария)

Постановка проблемы. Социальные медиа исключительно быстро развернули своё влияние на значительную часть людей на планете, и бесспорно можно утверждать, что они являются впечатляющим феноменом современности. Феноменом, который, вероятно, оказывает влияние на любую сферу жизни. Существенную роль в этом имеют фотографии, которые исполняют роль основного инструмента (основной формы) для трансфера информации в дигитальную (цифровую) эпоху. Вместе с этим, и имея в виду ускоренную динамику ритма жизни сегодня, роль воспитания в контексте фотографии в социальных сетях всё ещё не в достаточной степени эмпирически изучена и теоретически обоснована, и в то же время налицо серьёзный вакуум. В виду этого, необходимо, выделить некоторые основные воспитательные аспекты, которые более чётко обозначат проблематику.

Цель статьи – определение воспитательных возможностей фотографии в социальной сети.

Изложение основного материала. Прежде всего, следует отметить, что фокус настоящего текста направлен к самому большому и исполняющему роль своеобразного флага среди социальных сетей – «Фейсбук» (Facebook). Инициатором её создания является Марк Цукерберг, тогда 19-ти летний студент-второкурсник Гарвардского университета (родился 14 мая 1984 в Уайт-Плейнс, Нью-Йорк). На самом деле, Facebook – один из самых больших социальных экспериментов до сих пор – «рождается из ничего, как обыкновенная небольшая сеть под названием Facemash, запущенная в Гарвардском университете в 2003 году» [4], т.е. система, подобная сегодняшней интрасети. В начале проект представлял собой небольшой сайт со снимками и информацией о нескольких студентах Гарварда (загружены

снимки двух девушек и двух юношей из университета, которые должны были оцениваться и конкурировать между собой, «кто круче»). До этого не было никакой опубликованной информации подобного свойства, представляющей университет с этой точки зрения, и менее чем за 4 часа на сайте были генерированы около 450 посещений с более чем 22 000 просмотров снимков» [4]. Из-за перегрузки серверы выключаются, а некоторые из студентов подают жалобы, что их снимки использованы без их согласия. М. Цукерберг публично приносит свои извинения. Интерес к сети, однако, сохраняется и даже нарастает.

Несколько месяцев спустя, Марк Цукерберг вносит некоторые изменения в программирование сайта (на линии уже и веб-технологии 2.0). Новый проект запущен 4 февраля 2004 г. под названием TheFacebook. В буквальном переводе на болгарский это звучит как «Книга лиц» или «Книгалиц», если сохранять отсутствие пробелов в словах английского языка. По существу, TheFacebook напоминал альбомы, которые вручаются ученикам и содержат снимки и информацию об их соучениках. TheFacebook представляет собой альбом такого типа, но в электронном варианте. Членство первоначально ограничивается студентами Гарварда. Менее чем за месяц, более половины из них уже имеют регистрацию в сети. Вскоре после этого, к проекту Марка присоединяются и его студенты Эдуардо Саверин (бизнес аспекты; бразилец по происхождению), Дастин Московиц (программист; соквартирант Цукерберга), Крис Хьюз (так называемый «мальчик, который сделал Обаму президентом», его советник по вопросам Интернета – прим. автора, В.Г.) и Эндрю Мак Каллум (графический дизайнер). В рамках следующих 2–3 месяцев, TheFacebook расширяет